

O službi salaškog i seoskog povereništva

Svaka ljudska zajednica, svako naselje ima pravo za život, za samoopredeljenje, za oblikovanje svoje budućnosti. Sve to u mnogome može pomoći osoba ko „prihvata selo”, u kome žarko gori vatra za činiti nešto za dobrobit zajednice, i kome stoji na raspolaganju tehnička mogućnost u vidu vozila, koja obezbeđuje mobilnost.

Služba seoskog ili salaškog povereništva funkcioniše u takvim zaseocima, preko 1200 u Republici Mađarskoj, u kojima je otežana institucionalna ili uslužna briga o stanovnicima istih. Cilj ovih službi je ublaživanje teškoća koje proizilaze iz nepostojanja institucija u ovim mestima, kao i nepostojanje mreže za obezbeđenje usluga za zadovoljavanje osnovnih zahteva, približavanje komunalnih i drugih usluga.

Seosko povereništvo se obrazuje za naselja sa manje od 600, salaško povereništvo za manje od 400 žitelja, a tu je neminovni određujući uslov funkcionisanja lično poznanstvo, kao i kontinualan, neposredni kontakt. Stanovnicima malih naselja i salaškog područja je otežan dostup informacijama. Njihovo otcepljenje je potpomognuto i drugim nedostacima, kao na primer nepogodnost saobraćaja.

Služba seoskog povereništva se našla među najboljim praktičnim delatnostima u Evropskoj uniji.

Bertalan Kemenj je više od pre dve decenij zamislio sistem seoskog povereništva, bio je idejni vođa iniciranja modela za celu državu. Seosko povereništvo je počeo osnivati u civilnim okvirima preko tzv. Društva za unapređenje sela. Ovo društvo je 1989 predložio uvođenje seoskog povereništva rukovodiocima Županijskog saveta županije Borsod-Abaúj-Zemplén. Uključenjem Ministarstva za socijalnu politiku 1991. u program seoskog povereništva, isti je poprimio zemaljski karakter. Temeljni cilj sistema seoskog povereništva

je smanjenje posledica nepovoljnog položaja sitnih naselja, usporiti propadanje i zaostajanje, zaustaviti i obrnuti postojeće negativne tendencije. Teži se time postići, da sve moguće usluge i institucije budu dostupne žiteljima i tih prostora, da poboljšanjem lokalnog i šireg saobraćaja umanjí ograđenost i izolovanost naselja.

Služba seoskog povereništva je uistinu jednoosobna institucija (jedna osoba sa kombijem) a njena efikasnost se ogleda u tome, da se u njoj sjedine nekoliko raznih delatnosti. Zadatak službe seoskog povereništva je u stvari dvojak: poboljšanje, uspostavljanje veza sa širom sredinom, ujedno i podizanje nivoa funkcionisanja samog naselja. Pružanje usluga ne dotiče samo pružanje pomoći socijalne prirode, već sadrži i pružanje lične pomoći, organizovanje rešavanja komunalnih zadataka, u okviru čega obezbeđenje kulturne delatnosti, oblasnog razvoja, i drugih usluga (prevoz nezaposlenih u centre službi za zapošljavanje, obezbeđenje priključka javnom saobraćaju, prevoz do zdravstvenih ustanova – lekara, donošenje lekova iz apoteka, poseta rođaka u bolnicama, omogućavanje putovanja na sahrane ili u svatove, krštenja, bogoslužjenja, crkvenih slava i dr.). Obavljajući ove zadatke poverenik često pruža ličnu pomoć saslušanjem briga i problema, dogovorom o rešavanju istih; aktivira u tome svoje veze sa institucijama, pružanjem pomoći u vršenju sitnih domaćinskih ili okokućnih poslova. Služba je izrazito demokratska institucija, poverenika biraju ljudi kojima vrši usluge, kojima pomaže. Raditi efikasno na zadovoljstvo mnogih, poverenik može samo u sredini koja je inače demokratska, spremna za saradnju, gde postoji potrebno minimalno poverenje, čistoća i poštenje u javnom životu, dobra namera i otvorenost.

Dosadašnja praksa dokazuje da uslugama seoskog povereništva kao jednoosobnom institucijom, rešavanje ovih složenih zadataka na kompleksan način je moguće; sa jedne strane je moguće ekonomično pružiti usluge za koje postoji mogućnost u mestu, s druge strane se mogu humano i jevtino učiniti dostupnim usluge, institucija van naselja, time ublažiti ili eliminisati u potpunosti nejednakost, koju determiniše stanovanje u sitnim naseljima.